

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^e JAARGANG

WOENSDAG 6 MAART 1935

No. 1001

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

Blz.

EEN UITVOERRECHT OP ONDERNEMINGSRUBBER IN NEDERLANDSCH-INDIË? door G. J. W. Putman Cramer	218
De economische beteekenis onzer nationale havens door C. Vermey	219
Compensatietransacties en haar beteekenis door C. A. Klaasse	221
Aanpassing, ook voor de sociale lasten door Dr. Ir. B. Bölger	223
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Japan's stelselmatige economie door Prof. Dr. Paul Keller	223
AANTEEKENINGEN:	
Daling van het Pond Sterling	225
Een industriebank in Zweden	226
De Sovjet-Unie als rubberproducent en -consument	226
Koffie-statistiek over Februari 1935	227
Koffievernietiging in Brazilië	227
INGEZONDEN STUKKEN:	
Wetsontwerp tot regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf door De Vereniging van Grootwerkgevers in het Winkel- en magazijnbedrijf	227
Wetsontwerp tot regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf door E. d'Ancona	228
MAANDCIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	227
STATISTIEKEN	229—232
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

5 MAART 1935.

Gedurende deze veertiendaagsche berichtsperiode, waarin ook nog een maandswisseling viel, is er in de positie van de geldmarkt geen wijziging gekomen. Geld blijft heel ruim met maar matige belangstelling; van eenige onrust valt niets te bespeuren. Drie-maands bankaccepten noteeren $\frac{1}{2}$ pCt., schatkistpapier een fractie lager. Call $\frac{1}{4}$ pCt., prolongatie nog steeds 1 pCt.

* *

Met groote bezorgdheid heeft men de scherpe koersdaling van het Pond Sterling gadeslagen. Omtrent de oorzaken tast men in het duister; wordt deze daling opzettelijk veroorzaakt, of is men niet bij machte den koers te manipuleeren? Over het algemeen gelooft men het laatste. Gisterenmiddag is de notering tot ca. 6.89 ingezakt, waarop een reactie tot 6.95 is gevolgd; er gingen toen geruchten over een samenwerking van Engeland en Amerika tot steun van het Pond. Het slot kwam op 6.93. Ook de Dollar heeft natuurlijk den invloed van de Ponden-daling onderzocht; de slotnotering voor den Dollar was 1.45%, dus weder dicht bij het goudpunt van invoer. De \$/£ koers is tot op 4.73% gekomen; slot 4.74, beduidend verwijderd van de pariteit van 4.87, waarop door zooveel werd gerekend. Ponden tegen Fransche Francs waren eveneens flauw en liepen tot 70% terug om tenslotte tot 71 te verbeteren. Fransche Francs, die aanvankelijk gevraagd werden — 9.76% — zijn tenslotte tot 9.74% teruggelopen. Belga's, die ook enkele dagen ca. 34.59 hebben genoteerd, sloten op 34.51. Zwitsersche Francs met kleine schommelingen rond de 47.87%. Flauw waren Lires, die 12.42 noteerden. De Scandinavische koersen maakten natuurlijk de daling met het Pond Sterling mede. Indië is op 100% te koop. Canadeesche Dollars 1.44.

Op de termijnmarkt zijn de marges voor Ponden op latere levering ingekrompen, hoewel niet in die mate, als men allicht bij zulk een groote daling van den Pondenkoers zou verwachten; van een overwegend aanbod van Ponden op termijn was geen sprake. Het agio voor een- en drie-maands levering bedraagt resp. $\frac{1}{2}$ en $\frac{3}{4}$ c. Dollars op deze termijnen doen $\frac{1}{16}$ en $\frac{3}{16}$ c. boven kassa.

Op de goudmarkt was wel een en ander te doen; de koers is echter tamelijk stabiel gebleven. Levering Amsterdam noteerde f 1.655, levering Londen f 1.656. Gisteren werd in Londen een recordprijs bij de fixing vastgesteld, nl. 148/10. Sovereigns doen nog steeds ca. 12.19, Eagles 2.48%.

EEN UITVOERRECHT OP ONDERNEMINGS-RUBBER IN NEDERLANDSCH-INDIË ?

De mededeeling van den Minister van Koloniën bij de behandeling der Indische Begrooting, dat Zijne Excellentie niet afwijzend staat tegenover een uitvoerrecht op ondernemingsrubber in Nederlandsch-Indië, zal door de rubberproducenten zeker met niet geringe verbazing zijn vernomen.

De enkele uitvoerrechten toch, die op ondernemingsproducten nog bestaan, zooals het uitvoerrecht op tabak, zijn niet anders dan overblijfselen uit een vroegere periode, niet passend en onbillijk tevens in het huidige belastingstelsel. Tegen die onbillijkheid is door de betrokkenen reeds jaren geprotesteerd en — al moge met eenige voldoening erkend worden, dat het uitvoerrecht op Java-tabak thans voor enkele jaren is opgeschort — het behoud van dit uitvoerrecht is alleen te vergoelijken met een beroep op den noodtoestand van de Indische schatkist.

Hoe onjuist, maar tevens onbillijk de invoering van een uitvoerrecht op rubber zoude zijn, moge uit het navolgende blijken.

Vóór de invoering der vennootschapsbelasting in Nederlandsch-Indië bestonden daar — teneinde de groote winsten van de cultures en van enkele industrieën te treffen — sinds enkele jaren een winst-, een extra-winst- en een overwinstbelasting. Daarnaast allerlei producten-belastingen en tijdelijke uitvoerrechten, welke weder verrekend mochten worden met de extra-winstbelasting, doch die de bedoeling hadden de winst op elk product zoo goed mogelijk te treffen. Daarbij kwam, voor den tijd van één jaar, de, min of meer beruchte, aardolie-belasting, welke, in dat eene jaar, ruim tien millioen moest opbrengen.

In het tarief nu der vanaf 1 Mei 1924 werkende vennootschapsbelasting werden al die heffingen en tijdelijke heffingen, productenbelastingen en zelfs de slechts voor één jaar gegolden hebbende aardoliebelasting, verdisconteerd. Daartoe werd het tarief vastgesteld op 10 pCt. van de winst, waarop tijdelijk 25 opcenten kwamen, een en ander met de uitdrukkelijke belofte van den toenmaligen Minister van Koloniën, dat die tijdelijke opcenten zoo spoedig mogelijk zouden verdwijnen.

Zooals het gewoonlijk gaat, is van vermindering der opcenten weinig of niets gekomen. Een oogenblik is er iets afgegaan, maar kort daarna werden zij verhoogd tot 40 en eindelijk, een paar jaar geleden, zelfs tot honderd. Dat wil dus zeggen, dat thans van alle Indische winst der vennootschappen een vijfde deel rechtstreeks aan de Indische schatkist ten goede komt, een tarief dus, tweemaal zoo hoog als in de voorspoedige jaren vóór 1924 door middel van allerlei tijdelijke conjunctuurheffingen gold.

Daarnaast zijn de, niet op concessies gedreven, cultuurbedrijven (dus het overgrootste deel ervan) nog onderworpen aan de z.g. verponding, een grondbelasting, gebaseerd op de winst van een voorafgaand vijfjarig tijdvak, welke verponding, met opcenten, 7 pCt. van de winst bedraagt. De fiscus krijgt dus in Indië van de cultuurbedrijven rechtstreeks 27 pCt. van de winst. Men zou zeggen, dat hij daarmee wel alles krijgt wat hij, zelfs in deze tijden, mag eischen.

Welke verklaring is er dan voor te vinden, dat de Indische autoriteiten en ook de Minister er thans blijkbaar over denken om hiernaast, voor een enkel product, en wel voor de rubber, welk product gedurende de laatste jaren zóó geleden heeft van den ongunst der tijden, een uitvoerrecht te heffen?

De geschiedenis is deze. Bij de voorbereiding der rubberrestrictie bleek het onmogelijk vóór de inlandsche rubbercultuur een individueele restrictie in té voeren. Het was slechts mogelijk de inlandsche productie te beperken door een veranderlijk uitvoerrecht te heffen van die rubber.

Het middel was zeker niet elegant en men tracht dan ook, in de gebieden waarin dit slechts eenigszins

mogelijk is, het te vervangen door een individueele restrictie. In de practijk evenwel werkt het bevredigend. De inlander krijgt thans een veel grooter bedrag voor zijn rubber dan vóór de restrictie.

Bilijkheidshalve echter blijft dit restrictie-uitvoerrecht buiten de algemeene middelen; het in een zeker gebied geheven uitvoerrecht komt ten goede aan dat gebied.

Nu beloopt die uitvoerrechten echter langzamerhand dusdanige bedragen, dat de nuttige besteding daarvan ten behoeve van die gebieden heel wat hoofdbrekens kost, in verschillende gevallen zelfs niet wel mogelijk is. Met het gevolg, dat een belangrijk overschot daarvan aanwezig is.

Aan de eene zijde dus een groot tekort in 's lands schatkist, aan den anderen kant vele millioenen, waarmee men niet goed weet wat ermee aan te vangen, doch die niet aan de schatkist ten goede mogen komen.

Teneinde uit deze impasse te geraken en op de een of andere wijze een gedeelte van het restrictie-uitvoerrecht over te brengen naar de algemeene middelen is, te kwader ure, de gedachte ontstaan om een fiscaal uitvoerrecht op rubber te heffen, een uitvoerrecht geldend dus zoowel voor plantage-rubber als voor inlandsche rubber. Het restrictie-uitvoerrecht op inlandsche rubber kan dan met het bedrag van het fiscale uitvoerrecht verminderd worden en de schatkist krijgt van elk uitgevoerd pond rubber een zeker bedrag.

Dat zulks ten opzichte der Europeesche rubberproducenten, die reeds aan de Indische schatkist rechtstreeks een bedrag van pl.m. 27 pCt. van hun (eventuele) winst moeten betalen, schromelijk onbillijk zou zijn, ligt voor de hand.

Die producenten hebben in de afgelopen jaren groote verliezen geleden. Menige rubberonderneming is gesloten moeten worden; de andere hebben hun reserves als sneeuw voor de zon zien verdwijnen, maar daarnaast hebben zij het onderhoud van aanplant enz. tot het uiterste moeten beperken. Van afschrijving is geen sprake geweest.

Thans is, tengevolge van de restrictie, de rubberprijs gestegen tot pl.m. 20 cent, een prijs, die voor sommigen wellicht enkele centen per pond winst laat, welke winst hoog noodig is voor het vormen van eenige reserves; doch waarmee een groot deel der producenten, die met duurdere werkkrachten arbeiden, ongeveer mal uit, mal thuis komt.

Waar de rubber een wereldmarktprijs heeft, is het onmogelijk een deel van het uitvoerrecht op de consumenten te verhalen. *Het uitvoerrecht zou daarom geheel door den producent gedragen worden.*

Wanneer dus thans een uitvoerrecht van één of twee cent per pond rubber geheven zou worden, dan zou dit — zelfs bij een prijs, waarbij de producenten gemiddeld een winst van vier cent per pond rubber zouden maken — een extra belasting beteekenen van 25 pCt. (bij één cent) of 50 pCt. (bij twee cent) van de winst.

Het zou er dus op neer komen, dat de schatkist, door het uitvoerrecht, begint met 25 pCt. of 50 pCt. van de winst op te eischen, om daarna van de overblijvende winst nogmaals 20 pCt. (vennootschapsbelasting) plus 7 pCt. (verponding) te vragen.

Een uitvoerrecht op een enkel product, zelfs wanneer dat meer winstgevend is dan andere producten, is principieel onbillijk. Het is in strijd met het beginsel, neergelegd in art. 176 van de Grondwet. Dat deze wet voor Indië niet geldt, heft het principieel verwerpelijke van een uitzonderlijke heffing niet op. Het zou, in bijzondere omstandigheden, alleen te verdedigen zijn voor het geval het grotendeels afgewenteld zou kunnen worden op den consument. De Indische belastingwetgever eischt van de winst van elk Europeesch bedrijf reeds een — alleen door den nood van de schatkist — gerechtvaardigd exorbitant hoog deel op. Daarboven nog een uitvoerrecht te

eischen op een product, dat na jaren van groote verliezen, thans zeker niet meer dan een marginale winst maakt, zou, behalve een grove onbillijkheid, een groote fout zijn, omdat daarmee verhinderd zou worden, dat die, meerendeels uitgeputte, bedrijven¹⁾ weer op krachten komen.

Zou de oplossing hier niet liggen in de openlijke erkenning, dat het niet mogelijk is gebleken het gehele uitvoerrecht op inlandsche rubber te besteden ten bate van de betrokken gebieden, zoodat de Regeering terug moet komen op Hare toezegging die opbrengst uitsluitend ten bate der rubberstreken aan te wenden?

Nadat het bovenstaande was geschreven, bleek mij, dat bij de mondelinge behandeling der Indische begroting in de Tweede Kamer als rechtsgrond voor een uitvoerrecht op rubber is aangevoerd het feit, dat die cultuur door hulp der Regeering van een verliesgevende, een winstgevende is geworden.

Het is goed dit argument even op de keper te beschouwen.

De Regeering heeft inderdaad de rubbercultuur geholpen door maatregelen te treffen, welke de internationale overeenkomst betreffende de restrictie uitvoerbaar maken, maar de eenige grond voor deze hulp kón en mócht zijn: het algemeen belang van Nederlandsch-Indië. Dat algemeene belang maakte het gewenscht, dat de rubberondernemingen niet ten gronde gingen en dat de Inlandsche bevolking een redelijken prijs voor haar rubber kreeg. Daarin kan dus nooit een argument gevonden worden om den rubberproducent te laten betalen voor die hulp. Bovendien heeft de Regeering niet alleen de rubbercultuur, maar ook de suiker-, de thee- en de kina-cultuur bij de totstandkoming der restricties geholpen. Door Haar verordenende bevoegdheid heeft Zij maatregelen kunnen treffen om die restricties uitvoerbaar te maken. Maar niet alleen de cultures, doch bijna alle takken van het bedrijf, de importhandel, de scheepvaart, de industrieën, hebben de tusschenkomst der Regeering in deze tijden van noode gehad en de Regeering heeft de verschillende takken van bedrijf geholpen in het algemeen belang. Doch ook daarin ligt geen enkele rechtsgrond voor speciale belastingen voor die takken van bedrijf.

Ons inziens kan in de hulp der Regeering bij de totstandkoming der rubberrestrictie zelfs geen moreele grond gevonden worden voor de heffing van een *uitzonderingsheffing* op dat product.

G. J. W. PUTMAN CRAMER.

¹⁾ De gemiddelde koers der rubberaandeelen ter beurze is pl.m. 65.

DE ECONOMISCHE BETEKENIS ONZER NATIONALE HAVENS.

Vooraleer ik thans zal trachten aan de hand van vergelijkend cijfermateriaal aan te toonen, in welke mate Rotterdam door de malaise in het havenbedrijf wordt getroffen, wil ik allereerst nog een correctie aanbrenge ten aanzien van het in mijn vorige beschouwing genoemde kwantum kolen, dat gedurende de eerste negen maanden van 1934 via Bremen werd verscheept. Mij is namelijk gebleken, dat de uitvoer van dit massaal verkeer te Bremen reeds gedurende de eerste negen maanden van het afgelopen jaar een stijging van niet minder dan 659.000 tons te zien heeft gegeven. Vergelijkt men deze hoeveelheid met den totalen uitvoer van kolen te Bremen gedurende het geheele jaar 1929, t.w. slechts 35.000 tons en bedenkt men daarbij dat deze krachtig gestegen uitvoer goeddeels zoo niet geheel ten koste van Rotterdam is verkregen, dan krijgt men een indruk van de voor de Maasstad noodlottige gevolgen van het streven der Duitse Regeering om den uitvoer, c.q. den invoer van Duitse goederen zooveel mogelijk over de Duitse zeehavens te leiden. Een streven dat krachtiger

zal worden naarmate men geringer weerstand van officieele Nederlandsche zijde bij onderhandelingen ter zake van handelsovereenkomsten e.d. ontmoet.

Dat het sterk verminderd goederenverkeer met het Duitse achterland ook het Rijnvervoer zéér nadeelig beïnvloedt, is duidelijk. Nochtans lijkt het niet ondienstig enkele vergelijkende cijfers te noemen, die een duidelijk beeld van den weinig bemoedigenden toestand geven.

	Aantal Rijnschepen via Lobith voor Rotterdam bestemd	Draagvermogen in tonnen
1929	?	?
1930	15.995	17.756.137
1931	13.880	14.677.142
1932	11.402	11.454.686
1933	11.622	12.163.945
1934	?	?

Vergelijkt men de cijfers van 1930 met die voor 1933 — voor 1934 zijn de juiste gegevens op dit oogenblik nog niet bekend — dan blijkt de tonnenmaat der te Lobith met bestemming Rotterdam gepasseerde Rijnschepen met rond 5.6 miljoen tons te zijn teruggelopen. Een veel duidelijker taal nog spreken de jaartotalen der goederenhoeveelheid, gedurende het tijdvak 1929—1934 te Rotterdam via Lobith aangevoerd:

	Hoeveelheid goederen (in duizenden tonnen)
1929	14.865
1930	12.423
1931	11.576
1932	7.504
1933	8.046
1934	9.771

Ook bij de hoeveelheid via Lobith te Rotterdam aangevoerde goederen valt derhalve een achteruitgang van ruim 5 miljoen tons waar te nemen.

In herinnering zij gebracht, dat volgens berekeningen, welke Mr. C. C. Gischler heeft gemaakt, het goederenverkeer in de haven van Rotterdam in 1929 een bate van ruim f 57 miljoen heeft opgeleverd. De Kamer van Koophandel, die in October jl. een uiterst belangwekkende nota heeft gepubliceerd naar aanleiding van de landbouwpolitiek der Regeering en de belangen van Rotterdam, heeft op denzelfden grondslag berekend, dat deze bate in 1933 met rond f 24 miljoen tot f 33 miljoen was verminderd. Voorzover deze inkomsten voortvloeiden uit particuliere tarieven, waren de cijfers nog ongunstiger dan het totaal, t.w. onderscheidenlijk rond f 46.9 miljoen tegenover rond f 26.4 miljoen. Een duidelijke taal spreken in dit verband ook de vergelijkende cijfers voor het aantal gewerkte taken van alle ingeschreven havenarbeiders — derhalve in vasten en lossen loondienst — het verdiende loon, het aantal ondersteunde havenarbeiders en den aan dezen uitgekeerden steun:

	Aantal gewerkte taken. ¹⁾ Havenarbeidersreserve	Verdiend loon ¹⁾ (in duizenden guldens)	Aantal ondersteunde havenarbeiders	Steun havenarbeiders (in duizenden guldens)
1929	4.947.910	15.713	325	173
1930	4.280.025	13.220	735	409
1931	3.522.340	10.987	1.471	893
1932	2.745.479	7.891 ²⁾	2.910	1.870
1933	2.621.503	7.613	3.164	2.001
1934	2.607.168	7.451 ³⁾	2.974	1.799

¹⁾ Omvat niet alle werkzaamheden in de haven. Van de vaste werklieden wordt — ten onrechte — aangenomen, dat zij den geheelen tijd werken. In het bijzonder is dit in 1933/'34 onjuist.

²⁾ Met ingang van 8 Februari 1932 werd het loon met ca. 7% verlaagd.

³⁾ Met ingang van 16 Juli 1934 werd het loon met 6% verlaagd.

Tenslotte nog enkele vergelijkende cijfers, mij welwillend verstrekt door den Directeur van Maatschappelijk Hulpbetoon met betrekking tot het gemiddeld aantal werklozen in Rotterdam gedurende het tijdvak 1929—1934 en de aan werklozen-ondersteuning

uitgekeerde bedragen, waarbij tevens worden vermeld de van het Rijk in dit tijdvak terugontvangen bedragen:

	Gemiddeld aantal werkloozen
1929	3.022
1930	5.124
1931	13.045
1932	27.524
1933	28.847
1934	27.580

Totaal door de Gemeente Rotterdam aan werkloozen-ondersteuning uitgekeerde bedragen:

1932	17.694.422.46
1933	18.245.811.97
1934	16.679.125.52

waarvan terugontvangen van het Rijk:

1932	7.751.018.93
1933 (door een bijzondere bijdrage van f 1 mill.)	11.497.086.47
1934 (bij raming)	9.718.719.90

Blijkt eenerzijds duidelijk, welke enorme lasten aan werkloozen-ondersteuning door de Gemeente Rotterdam, die zwaarder dan eenige andere Gemeente door de crisis wordt getroffen, moeten worden opgebracht, anderzijds blijkt tevens in welke mate het Rijk moet suppleeren. In dit verband dient er trouwens op gewezen, dat, als gevolg van de nieuwe regeling tusschen Rijk en Gemeenten, de in 1935 door het Rijk aan Rotterdam te vergoeden bijdrage niet onbelangrijk hooger zal zijn dan in de voorafgaande jaren. 's Rijks schatkist zal derhalve nog in aanzienlijk groter mate dan tot dusver bij de werkloosheid in de Rotterdamse Gemeente, waar alles verband houdt met en afhankelijk is van „de haven”, worden betrokken.

Al deze cijfers, oogenschijnlijk ietwat droog, maar nochtans uiterst leerzaam en illustratief, toonen niet slechts welk een terugslag de crisis, d.w.z. de aanzienlijk geringer bedrijvigheid in de haven heeft op baten en lasten, resp. op het budget zelf der Rotterdamse Gemeente, maar zij doen tevens duidelijk uitkomen, in welke mate het Rijk uit zuiver financieel oogpunt bij den gang van zaken in de nationale haven is betrokken.

Ik wil thans nog wijzen op een ander gevolg van de misvatting die in Den Haag heerscht — en schijnbaar veld wint — ten aanzien van de functie welke onze nationale havens en met name Rotterdam in het economisch bestel van ons land vervullen. Ik denk hierbij aan het ontbreken eener wel-omlijnde en doelbewuste nationale havenpolitiek. Tegenover het krachtig streven der Deutsche en Belgische Regeeringen — ik heb hierop reeds gewezen — om de eigen groote havens met alle ten dienste staande middelen te steunen in haar pogen, om een zoo groot mogelijk deel van het beschikbaar verkeer te bemachtigen, staat in Regeeringskringen hier te lande eenerzijds een gebrek aan waardeering, voortvloeiend uit onvoldoende begrip voor en gedegen kennis van de beteekenis der wereldhaven als nationale welvaartsbron bij uitnemendheid, anderzijds een tekort aan centrale leiding, waardoor versnippering plaatsvindt van krachten, welke, behoorlijk gecoördineerd, het vormen van een krachtig eenheidsfront naar buiten mogelijk zouden maken.

Ik denk hierbij aan een passage in de memorie van antwoord op de algemeene beschouwingen der Eerste Kamer naar aanleiding der Rijksbegroting. „Het vraagstuk”, zoo luidt bedoelde passage, „van het concurrerend optreden van gemeentebesturen ten aanzien van de haventarieven heeft de aandacht der Regeering en maakt reeds een voorwerp van interdepartementaal overleg uit”. Op zichzelf is het reeds een anomalie, dat gemeentebesturen op dit stuk concurrerend optreden. Immers zou er te dezen aanzien geen „vraagstuk” bestaan, indien de Landsregeering een nationale havenpolitiek voerde en bevorderde. Ik herinner eraan, dat B. en W. van Rotterdam den Raad destijds mededeelden, dat het College zich met de be-

voegde instanties in Den Haag in verbinding had gesteld, teneinde het totstandkomen eener uniforme regeling met Amsterdam, wat de haventarieven aangaat, te bevorderen. Overeenstemming werd op één punt na verkregen en nu doet zich de volgende ietwat wonderlijke figuur voor. Bij de betreffende discussies verklaart de Minister-President in de Eerste Kamer, dat de Departementen van Waterstaat, Binnenlandse Zaken en Economische Zaken een „commissie” hebben samengesteld voor het onderzoek van het vraagstuk der havengelden, welke commissie adviseerde de Amsterdamsche havengelden voor één jaar vast te stellen en de zaak onder de oogen te zien. De Regeering, aldus de premier, heeft in dien geest besloten. De vraag rijst allereerst of het niet juister ware geweest de havengelden vast te stellen behoudens het ééne punt, waaromtrent verschil van inzicht bestond. Men had dan geen precedent geschapen, ware in de gelegenheid geweest belanghebbenden te hooren en had dan zonder twijfel ook te dien aanzien een oplossing kunnen vinden, die allen betrokkenen bevrediging schonk. Heeft men inderdaad, zoo zou ik willen vragen, vooraleer een beslissing voor een jaar te nemen, belanghebbenden gehoord? Werd — en wordt — de interdepartementale commissie door deskundigen uit de *practijk* voorgelicht? En is het niet ietwat tegenstrijdig dat de Regeering, die nog kortelings besloot haar medewerking te verleen, teneinde de verdieping van den waterweg van Dordrecht naar zee tot 9.50 Meter onder gewoon hoog water te bevorderen, „het vraagstuk van het concurrerend optreden van gemeentebesturen ten aanzien van de haventarieven” vervolgens maakt tot een voorwerp van interdepartementaal overleg? De „Zeehaven Dordrecht”, die het uitsluitend moet hebben van verkeer, dat automatisch der groote nationale haven ten goede zou komen en die, teneinde haar bestaansrecht te bewijzen, schilderachtige brochures de wereld inzendt, waarin gezegd wordt: Dordrecht: *de* kortste verbinding tusschen het Rijnland en de Noordzee, Dordrecht: „de haven waar de haventarieven laag zijn, waar kadegeld noch havenloodsgeld worden geheven, waar schepen die in geregeld lijnverband varen, vrijgesteld zijn van havengeld, evenals schepen die te Rotterdam, Schiedam, Maassluis, Vlaardingen, Hoek van Holland hebben geladen of gelost en ook de zeehaven Dordrecht aanloopen”. Dordrecht tenslotte, dat in het afgelopen jaar *met inbegrip van Zwijndrecht* door slechts 380 schepen metende 145.832 netto tons werd bezocht, dat *zelf* blijkens mij verstrekte opgave door slechts zestig „wildevaart”-schepen werd aangelopen, waarbij dan nog komen 113 kleine booten, die den dienst Dordrecht—Londen onderhouden en 55 „passages” van den Londen—Keulen-dienst. Welks „havenbedrijf” 192 zeeschepen behandelde met inbegrip van 110 booten van den Londen-dienst en 30 schepen van den dienst Londen—Keulen met totaal ca. 54.000 tons lading. Terwijl van de 60 „wildevaart”-schepen er slechts vier waren met een diepgang van resp. 67, 64, 60 en 60 d.M. inkomend en drie met een diepgang van resp. 61, 61 en 60 d.M. uitgaand! Hier kan men toch kwalijk spreken van een nationale havenpolitiek! Versnippering van kracht, terwijl de Deutsche en Belgische Regeeringen voortdurend maatregelen nemen en beramen om met uitschakeling van de groote rivale aan de Maas, de eigen havens te pousseeren!

* *

Ik heb getracht in deze en de beide voorgaande beschouwingen een beeld te geven van de economische beteekenis onzer nationale havens. Op volledigheid maakt dit beeld geen aanspraak; het bestek liet dit niet toe. Maar het zou mij verheugen, indien deze artikelen ertoe zouden bijdragen de betrokken instanties meer dan tot dusver te doordringen van het groote belang, hetwelk niet slechts de Gemeente Rotterdam of onmiddellijke omgeving, maar veeleer ons land zelf heeft bij de ontwikkeling en voortdurenden

groei, om van welvaart niet te spreken, van Nederland's eerste havenstad. Het gaat hier niet om lokale of streekbelangen: Rotterdam's belang is in den vollen zin *nationaal* belang. De Regeering dient tot het inzicht te komen dat bij haar onderhandelingen met het buitenland, *de* haven evenzeer een stuk nationale welvaart vertegenwoordigt als landbouw, veeteelt en industrie. Wij moeten leeren „to sell our port”. Juist in dezen crisistijd! Doen wij dit niet, dan zal straks blijken, dat wij ons eerstgeboorterecht hebben verkocht voor een armzaligen schotel linzen. Verkeer, dat eenmaal verloren is, wordt niet gemakkelijk heroverd en indien wij toelaten en er passief toe medewerken dat Rotterdam geleidelijk wordt verdrongen van de plaats, die in jarenlangen strijd moeizaam is veroverd, dan geven wij een bezit prijs welks waarde moeilijk kan worden overschat.

En wanneer men mij thans vraagt: hoè coördineren wij het best onze krachten? Dan luidt mijn antwoord: de Regeering stelle allereerst en zoo spoedig mogelijk aan een practisch geschoolden functionaris, wien als permanente taak wordt opgedragen het contact met het bedrijfsleven. Men zoek niet in de eerste plaats naar een jurist of doctorandus in de handelswetenschap, in welke richting, naar verluid, de wenschen der Regeering gaan, maar trachte veeleer te vinden „the right man in the right place”. Ik ontveins mij geenszins de moeilijkheden verbonden aan het bepalen der juiste keuze. Hij, die in zich verenigt ervaring op reederij- en havengebied, die zakenflair heeft, representatieve eigenschappen en een groote dosis energie plus tact bezit, zal vermoedelijk in het bedrijfsleven zelf een zoodanige plaats innemen, dat hij kwalijk bereid zal worden gevonden een „regeringsfunctie” te aanvaarden. En daarom lijkt het mij even gewenscht als noodzakelijk tevens een permanente commissie te creëren, waarin een beperkt aantal figuren zitting hebben, die geacht kunnen worden elk op eigen terrein volkomen deskundig te zijn. Een tweetal reeders uit Amsterdam en Rotterdam, een tweetal havenspecialisten uit dezelfde steden zouden tezamen met den nieuw te benoemen regeeringsfunctionaris en onder presidium van den Directeur-Generaal van Economische Zaken *baanbrekend* werk kunnen verrichten. Zóó zou contact en wisselwerking tusschen Regeering en bedrijfsleven tot stand komen. Zoo zou óók de Regeering te allen tijde op deskundige voorlichting kunnen rekenen! Dus nóg een commissie? Ja, inderdaad. Te lang reeds sluimerde de belangstelling voor het scheepvaartbedrijf, te gering is het contact, te weinig klinkt de gezaghebbende stem uit scheepvaartkringen door.

De taak der Regeering in crisistijd is schier bovenschielijk. Zij zelve kan haar taak echter verlichten door voorlichting en medewerking te zoeken daar, waar deze te verkrijgen zijn. Op de door mij geschetste wijze wordt een kostbaar apparaat vermeden en wordt, dunkt mij, een maximum aan efficiency verkregen. Elders ging men in deze richting reeds voor. Moge onze Regeering dit voorbeeld spoedig volgen!

C. VERMEY.

COMPENSATIETRANSACTIES EN HAAR BETEKENIS.

Ruim een maand geleden heb ik in een drietal artikelen¹⁾ het verloop van de clearing met Duitschland besproken en enkele maatregelen onder de loupe genomen; die ertoe zouden kunnen bijdragen om het deficit in de clearing te verminderen c.q. de ter vermijding van verdere toeneming van dat tekort noodzakelijk geworden rigoureuze restrictie van den uitvoer zouden kunnen helpen verzachten. Sedert de regeering door laatstgenoemde maatregel de clearing „in de hand heeft” is het vastloopen van de regeling in een steeds stijgende saldo op de clearing-rekening „Nederland” bij de Verrechnungskasse, dat niet ge-

¹⁾ Zie E.-S.B. van 9, 16 en 23 Januari jl.

dekt is door een saldo aan de Nederlandsche zijde van de clearing niet meer het gevaar, dat men duchten moet. Maar tenslotte is het voor de volkshuishouding nauwelijks minder schadelijk, wanneer de export drastisch beperkt moet worden, indien voor de betrokken producten elders geen emplooi is te vinden. Het is dan ook op het oogenblik vrijwel communis opinio, dat het voor onze landswelvaart een groot voordeel ware, indien onze import uit Duitschland zou toenemen, waardoor de gelegenheid wordt geopend om den export naar dat land voor een gelijk bedrag „vrij te geven”. Ten overvloede zij in dit verband gereleveerd, dat hierbij natuurlijk slechts te denken is aan importtoeneming van die producten, welke óf niet gecontingenteerd zijn dan wel waarvoor de Deutsche contingenten niet zijn uitgeput. Een importstijging, waardoor de crisisinvoercontingenten zouden worden overschreden ware natuurlijk het paard achter den wagen spannen, omdat het voordeel van de toeneming der exportmogelijkheid voor de volkswelvaart gecompenseerd en wellicht overgecompenseerd zou worden door de evenredige afname van de afzetkansen der inheemsche industrie op de eigen markt.

Welke middelen nu kunnen worden aangewend om de met inachtneming der laatstgenoemde reserve wenschelijk te achten stijging van den invoer uit Duitschland te bevorderen? In mijn genoemde artikelen wees ik op enkele van zulke middelen. Eén daarvan was de wijziging van de basiskoers van de clearing, thans de noteering van de vrije Mark te Amsterdam en van den Gulden te Berlijn. Ik heb reeds uiteengezet om welke reden deze basis onlogisch is, en waarom de keuze van dezen verrekeningskoers ertoe moet bijdragen om den import van Deutsche producten naar ons land te belemmeren. Ik noemde de argumenten, waarom deze clearingbasiskoers afwijkt van de koopkrachtpariteit der beide valuta's, en waarom dat defect in de regeling niet in voldoende mate wordt gecompenseerd door de Deutsche exportpremieeringspolitiek. In dat verband vergeleek ik onze clearing met de erkend-onjuiste Zwitsersche-Oostenrijksche clearing uit de periode, toen het clearingwezen nog in de kinderschoenen stond eenerzijds, en met de regelingen, welke in Argentinië en Brazilië met betrekking tot de verrekening met Duitschland bestaan anderzijds. Als het principieele voordeel van laatstgemelde regelingen, noemde ik het feit, dat zich voor de „Verrechnungsmark” een speciale koers ontwikkelde, die gebaseerd is op de verhouding van het onderlinge handelsverkeer der betrokken landen, zoodat derhalve die koers beschouwd kan worden als een soort koopkrachtpariteit der beide in aanmerking komende valuta's. Het groote voordeel van die methode is de tendens tot natuurlijke aanpassing van in- en uitvoer.

Toen ik een navolging van laatstgenoemde clearingmethode aangaf als één der middelen om onzen Duitschen invoer te doen toenemen, verheelde ik mij niet, dat daaraan bezwaren verbonden zijn. Deze zijn in tweeën te splitsen: bezwaren voor de Nederlandsche exporteurs, en bezwaren van Deutsche zijde. Voor onze exporteurs zou het ontstaan van een disagio op clearingmarkten vermindering van de opbrengst van den uitvoer beteekenen, die wellicht niet is goed te maken door verhooging van de in Duitschland te bedingen prijs. Daartegenover staat, dat mede met het oog op de prijzen, die ook nu reeds voor den afzet in Duitschland kunnen worden bedongen (zulks op grond van het schaarsche aanbod in verband met de deviezenrestricties) de exporteurs vaak gaarne met een disagio op de clearingmarkten genoegen zouden willen nemen, wanneer daardoor hun afzet in Duitschland zou kunnen worden vergroot. Een ander bezwaar tegen toepassing van het Zuid-Amerikaansche clearingsysteem is, dat van Deutsche zijde de koers van de Mark nog steeds als een belangrijk prestigie-actief wordt beschouwd. Nu zou men wel kunnen

zeggen, dat een apart koersverloop voor clearingmarken evenmin een aantasting van de pariteit van de vrije Mark is als het zeer omvangrijke disagio, dat zich reeds eenige jaren lang op verschillende andere soorten geblokkeerde Markten heeft ontwikkeld, maar wanneer alle landen, die met Duitsland een clearingovereenkomst hebben, dit systeem zouden invoeren, dan zou de fictie van de goudpariteit van de Mark moeilijk langer vol te houden zijn.

* * *

Juist omdat de hiermee verbonden problemen zoo uitermate moeilijk en tot op zekere hoogte delicaat zijn, is het wel bijzonder verheugend, dat blijkens de jongste publicatie van het Nederlandsch Clearing-Instituut een oplossing is gevonden, die alle bezwaren zooveel mogelijk ondervangt en toch de basis legt voor een uitbreiding van onze handelsbeweging met Duitsland. Het is immers voortaan mogelijk goedkeuring te verkrijgen voor compensatietransacties tusschen exporteurs, die Nederlandsche of Indische producten boven de toegestane contingenten (niet handelspolitieke doch clearingvereffeningscontingenten) naar Duitsland willen leveren, en importeurs, die uit dit land goederen willen betrekken, waarbij dan deze invoeren „zusätzlich” moeten zijn, hetgeen ter beoordeeling van het Clearinginstituut staat.

Wat het effect op de handelsbeweging betreft, is er tusschen dit systeem geen noemenswaard verschil met een wijziging van de clearingbasis als bovenbedoeld. Beide hebben ten doel voor den importeur het bedrag, dat hij in Gulden moet storten om zijn Duitse leverancier een zeker bedrag in Markten uit te betalen, lager te doen zijn dan bij omrekening volgens de thans geldende basis t.w. de koers van de vrije Mark, derhalve de kostprijs van den Duitschen import omlaag te brengen, waardoor deze transacties een stimulans kunnen ondervinden.

De punten van verschil zijn de volgende. In de eerste plaats is men er nu van uit gegaan, dat voor de thans nog bestaande in- en uitvoer het niet noodig is om wijziging in het systeem te brengen, omdat blijkbaar, ondanks de feitelijk te hooge verrekeningskoers, die handel ongestoord voortgang kan vinden, zoodat het dus niet dienstig geacht wordt, de betrokken importeurs een premie te doen ontvangen, die zij niet noodig hebben, en de exporteurs een premie te doen verstrekken, waaraan de nog bestaande import geen absolute behoefte heeft. Voor zoover dus de handelsbeweging nog intact is gebleven, wil men alles bij het oude laten, omdat ondanks de defecten van de regeling, die men waarschijnlijk erkent, deze handel zich heeft kunnen handhaven. De stimulans voor den import van Duitse producten wil men dus slechts geven, daar waar zij noodzakelijk is, daar dus waar door de compensatie „extra-invoer” kan tot standkomen. Daar waar de importeur kan aantonen, dat bij de huidige prijzen in Duitsland hij voordeliger elders kan inkoop, tenzij hem door een exporteur naar Duitsland een compensatiepremie kan worden aangeboden, zal goedkeuring voor zulk een transactie verkregen kunnen worden, mits aan verschillende voorwaarden voldaan zij, onder meer dat die import de export-in-compensatie aanmerkelijk overtreft.

Indien het nu juist is, dat de vermindering van den import uit Duitsland in de eerste plaats een kwestie van prijs is, van gebrek aan concurrentievermogen der Duitse leveranciers, en dat voorts onze exporteurs in Duitsland prijzen kunnen bedingen, die het hun veroorloven genoeg te nemen met een lager provendu dan vereffening tegen de clearingkoers oplevert — twee veronderstellingen waarvan ook de uitvoerbaarheid van mijn propositie tot wijziging van de clearingbasis moest uitgaan — dan is met deze compensatiemogelijkheid de kiem gelegd voor uitbreiding van het handelsverkeer. Dat verkeer

wordt dan dus in twee deelen gesplitst nl. het nog overlevende, waarvoor de clearing op dezelfde basis als tot nu toe gehandhaafd blijft en een „zusätzlich” deel, dat op compensatieleest geschoeid wordt. Waarbij natuurlijk de kans bestaat, dat er een geleidelijke verschuiving van het eerste naar het tweede deel plaats vindt naarmate de normale import de degressieve beweging van tot nu toe voortzet!

Zooals ik reeds opmerkte is in wezen dezen compensatiehandel volkomen gelijk aan het goederenverkeer, dat zich zou ontwikkelen bij een vrije handel in en koersverloop van clearingmarkten, zooals in Brazilië geschiedt. Er is echter dit inderdaad slechts gradueele maar uiterlijk in verband met prestigeoverwegingen groote verschil, dat zich geen speciale Marktenkoers ontwikkelt, dat de exporteur via de clearing zijn geld ontvangt tegen de officieele clearingkoers, en de importeur ook volgens die koers in de clearing stort, maar dat achter de schermen, buiten officieele noteringen en publicatie om, zich tusschen im- en exporteur een finale afrekening ontwikkelt, welke in de plaats moet treden van het disagio op clearingmarkten in het andere stelsel, t.w. de compensatiepremie, die de exporteur aan den importeur vergoedt als belooning voor het feit, dat de laatste de uitvoer-boven-contingent door zijn „zusätzliche” import heeft mogelijk gemaakt. De importeur aan den anderen kant heeft die premie noodig om het bezwaar van de betaling van den Duitschen kostprijs tegen een-koers, die ondanks het Skripverfahren boven de koopkrachtpariteit ligt, te corrigeren.

Ik vermeldde reeds, dat de compensatie-affaires niet buiten de clearing gehouden mogen worden, doch dat de storting zowel aan Duitse als aan Nederlandsche zijde over de clearing moet loopen. Daarmee is één der bezwaren ondervangen, die men vroeger steeds tegen compensatie had, nl. dat daardoor een deel van het handelsverkeer uit de clearingmassa zou worden gelicht, waardoor bijv. de chronologische volgorde in de afwikkeling van de vorderingen der exporteurs, waaraan men steeds zeer veel waarde heeft gehecht, zou worden doorbroken. Bij het systeem, zooals dat nu wordt toegepast, is dat bezwaar niet aanwezig, de wachtermijnen voor de compenseerende exporteurs worden niet geringer, zij kunnen zelfs grooter worden, omdat de uitbetaling niet plaats heeft, alvorens de importeur-tegenpartij-in-de-compensatie-affaire hier gestort heeft.

Of dit compensatieverkeer grooten omvang zal kunnen aannemen, zal er geheel van afhangen, welke elasticiteit de importmogelijkheid van Duitse goederen bij een gegeven hoogte der compensatiepremie zal blijken te bezitten, en de hoogte van die premie zal weer afhangen van de prijzen, welke de exporteurs voor leveranties boven de contingenten kunnen bedingen. Daarbij moet men er rekening mee houden, dat wijl de eisch gesteld wordt, dat de invoer den export belangrijk overtreft, de compensatiepremie over de heele importwaarde omgeslagen slechts een deel zal uitmaken van het percentage, dat de exporteur op het bedrag van zijn uitvoer aan premie toestaat. In elk geval is het toe te juichen, dat nu principieel de mogelijkheid is geschapen om den nadeeligen invloed, welke de clearingkoers op onzen invoer uit Duitsland heeft, door transacties als bovengenoemd te ondervangen. De practijk zal thans moeten uitwijzen in hoeverre dien factor van betekenis was. Mocht blijken, dat voorloopig de omvang van deze affaires nog gering is, dan kan dat natuurlijk te wijten zijn aan het betrekkelijk groote overschot van import boven export, dat men verlangt, waarvan dan eventueel nog verzachting overwogen kan worden. Hoe dit zij, de geopende gelegenheid is een principieel belangrijke stap op den weg tot het uit den weg ruimen van de bezwaren inhaerent aan de clearingregeling.

C. A. Kl.

AANPASSING, OOK VOOR DE SOCIALE LASTEN.

De Regeering heeft reeds verschillende malen doen blijken, dat zij op het standpunt staat, dat de loonen in de overheids- en semi-overheidsbedrijven zich zoo veel mogelijk bij die, welke in het particuliere bedrijf worden gegeven, moeten aanpassen.

In hoeverre deze aanpassing reeds in voldoende mate is geschied, kan hier buiten beschouwing blijven, hoofdzaak is het principe, omdat zich hierbij de vraag voordoet of men zich daarbij tot de directe arbeidsloonen kan bepalen, of dat men al datgene wat daarboven aan voordeelen aan de arbeiders ten goede komt ook onder de loupe moet nemen. Op een dezer bijvoorwaarden zouden wij hier in het bijzonder de aandacht willen vestigen en wel de uitkeering van ziekgeld. Onlangs toch is de technische herziening van de Ziektewet door de Staten-Generaal goedgekeurd, zoodat verwacht mag worden, dat deze binnenkort in werking zal treden. Daardoor zullen voor de arbeiders in dienst eener onderneming de rechten en verplichtingen met betrekking tot de uitkeering van ziekgeld weer voor geruimen tijd zijn vastgesteld. De uitkeering bedraagt in het algemeen 80 pCt. gedurende zes maanden, terwijl de helft van de premie van het arbeidsloon mag worden afgehouden tot een maximum van de halve normale premie, welke voor de Raden van Arbeid geldt. In de meeste bedrijven is deze uitkeering ook inderdaad 80 pCt., het grafische bedrijf keert voor de eerste dertien weken 100 pCt. uit zonder wachtdagen. Wat de premiebetaling betreft, wordt in een aantal bedrijven geen premie van de arbeiders gevorderd, het is echter op geen stukken na algemeen en verschillende bedrijven, waarin vroeger een premievrije uitkeering bestond, zooals bijv. de bouwvakken, hebben zich in dezen crisistijd genoodzaakt gezien de wettelijke bijdrage van de arbeiders te vragen. Het aantal gevallen, dat in gunstigen zin van de Ziektewet wordt afgeweken, wordt in het particuliere bedrijf steeds geringer. Voor het personeel in vasten dienst bij de overheids- en semi-overheidsbedrijven is het echter nog regel. Niet alleen dat de uitkeering steeds premievrij is, ook de hoogte en duur der uitkeeringen zijn belangrijk gunstiger dan de wettelijke.

De werklieden in Rijksdienst krijgen als ziekgeld 100 pCt. gedurende de eerste zes maanden en 70 pCt. gedurende de tweede zes maanden na den aanvang der ziekte. Het spoorwegpersoneel geniet 100 pCt. gedurende het eerste jaar en 70 pCt. gedurende het tweede en derde jaar na den aanvang der ziekte met een toelage van 15 pCt. gedurende zooveel maanden als de betrokkene volle jaren in dienst is geweest met een maximum van twaalf maanden.

In de onderscheidene gemeenten is de uitkeering verschillend, voor enkele groote gemeenten was zij in Augustus 1934: Amsterdam 100 pCt. gedurende twee jaar, daarna 67 pCt. ged. een jaar; Rotterdam 100 pCt. gedurende twee jaar, daarna 75 pCt. ged. een jaar; 's-Gravenhage 100 pCt. ged. een jaar, daarna 70 pCt. ged. een jaar; Utrecht 100 pCt. ged. een jaar, daarna 70 pCt. ged. een jaar; Groningen 100 pCt. ged. een jaar, daarna 70 pCt. ged. een jaar; Haarlem 100 pCt. ged. een jaar.

Bij de tramwegen zijn ook verschillende regelingen, in het algemeen zijn ze echter niet onbelangrijk gunstiger dan de Ziektewet.

Waar nu het Rijk op allerlei manieren tracht te bezuinigen om tot een verlaging van lasten te komen, de spoorwegen met een millioenenkorting werken, de gemeenten de belastingen tot het uiterste opschroeven en de tarieven van gas, electriciteit, water enz. op een veel te hooge basis handhaven omdat zij anders niet kunnen rondkomen, en tenslotte vrijwel alle tramwegen een noodlijdend bestaan voeren en slechts door subsidies in stand gehouden kunnen worden, mag men zich afvragen of het verantwoord kan worden, dat uitkeeringen als die van het ziekgeld gehandhaafd blijven op een peil, dat ver en ver ligt

boven dat, wat de wetgever voor het particuliere bedrijf redelijk acht.

„Het wil mij voorkomen, dat door aanpassing ook op dit gebied nog heel wat „kosten en lasten omlaag” gebracht zullen kunnen worden. Immers, het zijn geen geringe bedragen waarom het gaat. Vooral niet wanneer men niet slechts het ziekgeld, maar alle verschillende bijvoorwaarden beschouwt, die in het algemeen belangrijk hooger zijn dan die in het particuliere bedrijf. Dit blijkt wel uit de cijfers voor de gemeente Amsterdam, waar over 1933 voor de werklieden de totale kosten van de sociale voorzieningen per arbeider per uur 16.40 ct. bedroegen op een gem. uurinkomen van 79.25 ct. dus ruim 20 pCt.

En wat het aantal personen betreft waarover het gaat, diene dat blijkens de beroepstelling in 1930 in Overheidsdienst totaal 201.713 personen werkzaam waren, waarvan 81.138 bij den Staat, 112.456 bij de gemeenten, 3990 bij de provincies en 4129 bij de waterschappen. Onder de groep verkeerswezen vielen bij de spoorwegen 37.277 personen, onder de groep verkeerswezen tramwegen (met uitsluiting van die in dienst van een gemeente) 9900 personen en onder de spoor- en tramwegwerkplaatsen (met uitsluiting van die in dienst van een gemeente) 6353 personen. Totaal dus 255.243 personen. Ruim gerekend zal daarvan 10 pCt. boven de in de Ziektewet gestelde grens van f 3.000 salaris per jaar vallen, zoodat een en ander betrekking heeft op ruim 225.000 personen, d.i. rond een achtste van het totaal aantal personen, dat blijkens de beroepstelling 1930 gerekend kan worden onder de Ziektewet te vallen.

Een gemiddelde besparing van 1 cent per uur over de geheele lijn zou dus per jaar rond 5 miljoen gulden bezuiniging geven.

B. BÖLGER.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.**JAPAN'S STELSELMATIGE ECONOMIE.**

Prof Dr. Paul Keller, tijdelijk te Yokohama, schrijft ons:

Overal ter wereld is het streven van de politici en economen thans gericht op een meer stelselmatige leiding van de economie. *Japan* poogt in dit verband niet minder dan van de methoden der kapitalistische economie gebruik te maken en tegelijk de in economisch en maatschappelijk opzicht onaangename gevolgen van dit stelsel te vermijden. Het heeft in dit opzicht op de oude kapitalistische landen van Europa dit voor, dat het zijn industrie voor een groot deel volgens deze nieuwe principes nog kan bouwen, terwijl andere landen, bezwaard met de traditie van een eeuw tot de moeilijke reorganisatie van hun huishouding moeten overgaan. De leuze luidt overal: *stelselmatige coöperatie* in plaats van het tot dusver geldende *laissez faire*; het uiterlijke middel is het vakverbond in het eene en de economische leiding van den staat in het andere geval.

In Japan is de taak van de stelselmatige ordening van de huishouding in handen van de direct belanghebbenden. Eerst achter hen staat de staat met zijn dwang. In enkele wetten (Law of Export-Guilds 1925, Law of industrial Associations 1925/1931 en Industry Control Law 1931) heeft Japan de rechtsbasis gecreëerd, waarop zich de verbonden kunnen ontwikkelen volgens de behoeften van de huishouding. Ook de mogelijkheid tot aaneensluiting van economische verbonden is aanwezig. De stelselmatige economie van Japan groeit echter tot dusver vrij; zij is niet „systeem”, gelijk in den corporatieven staat van Italië of in de projecten voor standenstaten van de Roomsche kerk. Het probleem is hier niet van staatsrechtelijken aard, maar zuiver een vraagstuk van economische organisatie. Dit feit, samen met het andere, dat de verbonden in de eerste plaats de Japansche exportbelangen moeten dienen, maken de Japansche poging ook voor andere landen belangrijk.

De snelle industriële opleving in den tijd na den oorlog heeft in Japan evenals elders in de periode van het jonge kapitalisme onaangename verschijnselen teweeggebracht. Op chaotische wijze ontstonden kleine en middelmatige ondernemingen, zeer dikwijls met onvoldoende kennis en onvoldoende kapitaal. In deze bedrijven werden minderwaardige goederen vervaardigd, die de wereldmarkt overstromden en de Japansche exportartikelen een slechten naam bezorgden. Het gevaar voor overspanning van sommige takken van productie bestond en in crisistijden trad een ernstige onderbieding der prijzen van de zijde der kleine producenten in, daar zij te zwak waren om zich staande te houden en tot iederen prijs moesten verkoopen. Dit liet het buitenland den Japanschen export als agressieve dumping voorkomen, waartegen het zich met invoerbepalingen ging beschermen. Wilde Japan niet de reputatie krijgen van den producent van minderwaardige goederen en wilde het niet het eene land na het andere zijn grenzen zien sluiten, dan moest het een geweldige inspanning maken, om tot heerschappij over zijn economische ontwikkeling te komen. *Contrôle op de economie en samenwerking* van haar leden werd geëischt en in de genoemde wetten (van staatswege) het „verbond” als instrument van uitvoering gecreëerd.

Ongeveer vijfhonderd *industriële verbonden* streven er thans naar, de kwaliteit van de Japansche voortbrengselen op te voeren en een ruïneuze concurrentie tusschen de producenten te verhinderen. Zij hebben hun doel reeds in ruime mate bereikt. Vele dezer bonden zijn sedert jaren hecht georganiseerd, sommige hebben zich tot eigenlijke syndicaten met gecentraliseerde inkoop van grondstoffen en verkoop der eigen producten ontwikkeld, zij stellen normen vast betreffende standaard-kwaliteiten en trachten door productiebeperkingen de overmatige uitbreiding van een industrie te remmen. Blijkt in sommige gevallen het verbond van producenten niet sterk genoeg om orde in de omstandigheden te brengen, dan helpt de regeering mede, aanvankelijk met waarschuwingen en indien noodig met geboden en verboden. De handhaving van het *gemeenschappelijk welzijn* en van het nationaal belang geschiedt door den Japanschen staat op radicaler wijze dan men het in de liberale Europeesche staten tot dusver gewend was. De wet betreffende de industriële verbonden geeft de Japansche regeering het recht, tegenstribbelende *outsiders* van een verbond tot toetreding te dwingen of ze anders aan de besluiten der bonden te onderwerpen, voor zoover dit in het belang van de volkshuishouding schijnt.

Het is duidelijk, dat bij dergelijke wijzigingen van de huishouding wrijving ontstaat. Vooral komt bij de productieregeling door de verbonden de tegenstelling tusschen groote en kleine ondernemingen aan het licht. Daartoe biedt Japan in het bijzonder aanleiding, want het is niet alleen het land van de vele kleine bedrijven, waar met hulp van de moderne techniek (de electromotor voor 45 Yen!) ook belangrijke exportartikelen worden vervaardigd — Japan is tevens het land van de relatief sterkste *concerns* en *kartels*. De sterke kapitaalconcentratie van groote deelen van de industrie en banken en de kartelafspraken tusschen eenige groote producenten waren de eerste „ordering” van de jonge kapitalistische huishouding van Japan. Haar bestaan en haar heerschappij zijn de laatste jaren door het opkomen van nieuwe producenten in gevaar gebracht en tot haar steun zoowel als tot staatscontrole op haar economische machtsaanwending dient de wet betreffende „Industrial Control”, die gecreëerd werd in aansluiting aan de Amerikaansche en Duitsche kartelwetgeving. Japan ziet in de kapitaalconcentratie en de afspraken tusschen producenten belangrijke organisatorische elementen van zijn volkshuishouding en wil die handhaven.

Het is niet gemakkelijk, uit te maken, of de con-

trôlewet in ruimere mate het bestaan en de vrijheid der kleine ondernemingen beschermt dan wel de concentratiebeweging bevordert, welke reusachtige ondernemingen, gelijk Mitsui en Mitsubishi creëerde, wier namen men in de productie, in alle belangrijke takken van industrie, in handel en bankbedrijf en in de scheepvaart telkens weer ontmoet — en wier werkelijke macht niemand kent. Zeker was het in stand houden van de kleine onderneming tevens een van de aanleidingen tot het creëren van de nieuwe industriële verbonden, maar toch zijn de gevallen, waarin door het optreden van deze verbonden het leven ook van gezonde kleine bedrijven werd vernietigd, niet zeldzaam. Dat zij zich in de Japansche huishouding desniettemin kunnen handhaven en in aantal toenemen, is het gevolg van hun economischer werkwijze (door het gebruik van den kleinen motor en door de rationeële organisatie van de markt).

Het is de *wet* niet geschonken, de bijzonderheden van het optreden van de verbonden te regelen. Hoe in werkelijkheid de competenties gehandhaafd worden, daarover beslist in de eerste plaats de vakkundige en morele kwaliteit van de leiding van het verbond. En hier vertoont zich ook in de jonge Japansche „corporatieve” huishouding de groote moeilijkheid, die wij uit oude Europeesche ervaringen op dit gebied reeds kennen: een rechtvaardige, neutrale en tegelijk deskundige leiding van den vakbond aan te stellen. Meestal zijn het de „prominente vertegenwoordigers” der branche, welke het vakverbond leiden en daardoor raken allicht particuliere en verbondsbelangen met elkaar in conflict. Het komt ook in Japan telkens weer voor, dat de leider van een verbond de inzichten, welke hij in deze positie in de zaken van zijn concurrent krijgt, voor zijn persoonlijke doeleinden tracht te gebruiken. In Japan staan industriële verbonden, die in de ordening van de volkshuishouding in het algemeen succes hebben naast andere, wier praktische werkzaamheid beperkt blijft tot het opleggen van hinderlijke formaliteiten aan productie en handel.

In den laatsten tijd neemt de beteekenis van de Japansche *exportverbonden* toe (Exporters Guilds). Hun aantal stijgt van maand tot maand en zal weldra het eerste honderdtal naderen. Voor zoover dergelijke exportverenigingen uitsluitend het noodzakelijke organisatorische gevolg zijn van buitenlandsche contingentieeringsmaatregelen, kent ook Europa ze en interesseeren zij ons hier verder niet. Exportverenigingen zijn echter in Japan oorspronkelijk gegroeid uit het verlangen naar bevordering van den export. Ten deele spruiten ook zij voort uit typisch Japansche omstandigheden: voornamelijk de verstrekkende decentralisatie van de industriële productie en het in gevaar brengen van een gezonden en kwalitatief bevredigenden export door de kleine exporteurs. De Japansche Exporter Guilds zijn of verenigingen tot samenwerking van producenten van een belangrijk exportartikel of van alle exporteurs, die een *bepaalde* markt: Rusland, Egypte enz. bewerken. Vele van deze verbonden zijn zoo hecht georganiseerd, dat zij geheel den uitvoer van een bepaald artikel controleren of dragers van buitenlandsche handelsbetrekkingen zijn geworden. Zij zoeken bijvoorbeeld naar compensatiegoederen in het importland, om door het afnemen daarvan den Japanschen export ook onder het principe der compensatie verder te ontwikkelen. Dikwijls wendt de exportregeling door het verbond zich tegen de overstroming van een buitenlandsche markt; zij tracht door haar ingrijpen de vermoedelijk veel scherpere retorsie maatregelen van het buitenland te voorkomen. Bij de stelselmatige voorziening van een markt zal in den regel (ook tegenover niet-Japansche exporteurs) een rechtvaardig en voor aanpassing vatbaar quotasysteem gehandhaafd worden. Ook hier staat hetgeen goed is gebleken nog naast zeer onaangename verschijnselen.

Een van de voornaamste redenen van bestaan van

de Japansche exportverbonden was tot dusver de strijd tegen den uitvoer van minderwaardige goederen. In de *qualiteitscontrole* vertoonen zich gebreken, die als kinderziekten stellig overwonnen kunnen worden (hinderlijke formaliteiten op het oogenblik der verschepping, onvoldoende geschoold of in onvoldoende mate aanwezig controleerend personeel), naast andere, welke de corporatieve huishouding principieel treffen en algemeene aandacht vragen. Het blijkt, dat met de inschakeling van de verbonden ook de *verantwoordelijkheden* duidelijk moeten worden omschreven en aanvaard. Voorbeeld: de qualiteitscontrole van Japansche exportartikelen. De producent onderwerpt zijn producten aan de controle van het exportverbond, welks organen de goederen onderzoeken en — voor zoover zij volgens hun overtuiging aan de vereischte standaardqualiteit voldoen — van een qualiteitsbewijs voorzien. Den exporteur is het niet toegestaan, de verpakking van gecontroleerde goederen te openen; het controlemerk van het verbond moet hem voldoende zijn. Komt er nu een reclame van de zijde van den buitenlandschen klant, dan wijst het verbond op de objectiviteit van zijn controle en de producent op de controle van het verbond. De aansprakelijkheid blijft rusten op den exporteur, dien de voorschriften van het verbond een zelfstandige qualiteitscontrole verbieden. Uit deze ervaring moet de gevolgtrekking worden gemaakt, dat iedere nieuwe verdeling der verantwoordelijkheden door de uitbreiding van competentie der verbonden noodzakelijk ook met een nieuwe *aansprakelijkheid* moet correspondeeren — anders ontstaan onzekerheden, die den export schaden en tot ontduiking van de voorschriften van het verbond leiden.

Verscheiden exportverbonden trachten ook saneering en stabilisatie van de prijzen te bereiken. Conjunctuurschommelingen en de druk van groote buitenlandsche opdrachtgevers (bijvoorbeeld van Amerikaanse warenhuizen) leiden telkens weer tot Japanschen export op een ongezonder lage prijsbasis. Hier kan een samenwerking van in het exportverbond verbonden producenten en handelaren stellig saneerend werken. Of zulk een beïnvloeding van de prijzen door het verbond ook bij een artikel van wereldbeteekenis gelijk *zijde* mogelijk is, daarover loopt tegenwoordig de discussie in Japan. De regeering tracht via de verbonden de door de crisis in de Ver. Staten en door de toenemende concurrentie van kunstzijde toenemende daling der prijzen van ruwe zijde tegen te houden. Een omvangrijke organisatie van producenten en exporteurs beoogt de honderdduizend existenties, die met de ruwe zijde in Japan staan of vallen, voor ondergang te behoeden. Aan de ervaringen van deze omvangrijke organisatie zullen de *grenzen* der corporatieve huishouding zich met alle duidelijkheid afteekenen.

Den *export bevorderend* in engeren zin werken de Exporters Guilds langs andere wegen. Met het openen van nieuwe markten voor Japansche goederen (Klein-Azië, Afrika, Zuid-Amerika) is het *marktonderzoek* in deze onbekende gebieden belangrijk geworden. Japan bezit een goed en snel werkende organisatie van den buitenlandschen handel (handelsattachés en consulaire dienst) op alle markten; de analyse der nieuwe markten hebben de exportbonden met staats-subsidie zelf ter hand genomen. Zij zenden handelsmissies of enkele deskundige agenten naar de nieuwe markten met de opdracht, te onderzoeken, welke behoeften daar in de toekomst door Japanschen arbeid gedekt en welke importgoederen als tegenprestatie van daar betrokken kunnen worden.

Dit optreden heeft meestal succes gehad. Voor den tijd der eerste ervaringen op nieuwe markten neemt de staat in een bijzondere garantie voor 70 pCt. deel in het exportrisico. Door het beschikbaar stellen van goedkope credieten aan de exportverenigingen, door vrijstelling van belastingen, reductie op douanerechten, vrije opslagplaatsen enz. bevordert de staat de inspanning van de exportverenigingen tot uitbrei-

ding van den Japanschen buitenlandschen handel.

De tot dusver opgedane ervaringen met de Japansche corporatieve economie zijn nog te onvolkomen om tot definitieve gevolgtrekkingen te kunnen leiden. In deze pogingen leeft evenwel de *nieuwe gedachte van solidair handelen van menschen*, die in op *self-help gerichte organisaties* verbonden zijn. Het is in het algemeen mogelijk, dat het jonge Japan de oude kapitalistische wereld nieuwe wegen wijst naar een meer stelselmatige economie. Zijn proefnemingen en ervaringen verdienen ten volle onze aandacht.

(Nadruk verboden.)

AANTEKENINGEN.

Daling van het Pond Sterling.

Het is niet de beweging zelf, maar de plotselinge versnelling van de beweging, welke onrust wekt. Dit zou men over de koersbeweging van het Pond van den laatsten tijd kunnen zeggen. Sedert nl. in den herfst van 1933 een vrij scherpe stijging van het Pond gevolgd werd door een grooten val in de eerste maanden van 1934, is het Pond zeer gelijkmatig gedaald gedurende de verdere maanden van het vorig jaar en de eerste maand van dit jaar, waarbij slechts enkele opwaartsche afwijkingen de aandacht trokken, welke voor een deel te verklaren zijn uit seizoensafwijkingen. Van medio Januari steeg nl. de koers van 7.23 tot 7.28 op 28 Januari. Daarna trad weer een daling in, welke zich echter steeds meer accentueerde, totdat in de laatste week een scherpe daling is gevolgd, die vele gemoederen aan het gissen en vele pennen aan het schrijven brengt.

Op 2 Januari jl. was het Pond met een notering van 7.28½ ten opzichte van de goudpariteit met 39.6 pCt. gedeprimeerd, terwijl de depreciatie thans (4 Maart) bij een Pondenkoers van f 6.89¼ ongeveer 43 pCt. bedraagt. Was de mate van depreciatie van den Dollar op den eersten datum een weinig grooter dan die van het Pond, thans is de verhouding omgekeerd, daar de Dollar de daling blijkbaar niet wenscht te volgen.

Zoals bekend, is Engeland er in het afgelopen jaar in geslaagd, een vrij stabiele verhouding te handhaven tusschen de valuta's der landen van het Sterlingblok en wist het tevens door middel van het Egalisatiefonds van oorspronkelijk f 350 miljoen een gelijkmatig verloop van de koersen te handhaven door een politiek van aankoop van goud en buitenlandsche valuta, resp. verkoop hiervan. Hetgeen dan ook onrust baart, is de overweging, dat blijkbaar deze politiek thans verlaten wordt, althans door het Egalisatiefonds niet in die mate als voorheen geïnterneerd wordt. Dit doet de volgende vragen opwerpen: Bestaat er een druk op het Pond en zoo ja, door welke oorzaken? Is het Egalisatiefonds nog in staat dezen druk op te vangen door verkoop van buitenlandsche valuta's? Zoo ja, waarom is het daartoe dan thans niet bereid? En daarop aansluitend: Werken wellicht de Regeering en het Egalisatiefonds dezen druk in de hand?

Wij zien niet in, waarom het Egalisatiefonds uitgeput zou zijn, hetgeen toch alleen denkbaar zou zijn, ingeval de eigen valuta kunstmatig op een *te hoog* peil zou worden gehouden tegenover deprecieerende buitenlandsche valuta's. Waar nu de Dollar ongeveer even sterk gevallen is als het Pond, is hier geen verlies op geleden, terwijl daartegenover de goudvaluta's in belangrijke mate geapprecieerd zijn, uitgedrukt in Ponden, zoodat het Fonds niet onbelangrijke winsten moet hebben gemaakt, uitgedrukt in landsvaluta. Ook het goudbezit moet tot boekwinsten aanleiding hebben gegeven.

Een druk op het Pond kan laatstelijk van de volgende factoren uitgegaan zijn. Een psychologische factor, welke tot terugtrekking van saldi aanleiding kan hebben gegeven, wordt gevormd door een mogelijke vertrouwenscrisis als gevolg van de aan den dag

gekomen schellak- en peperspeculaties en nog meer door de zwakke positie van het huidige „nationale kabinet”, waarvan de Wavertree-verkiezingen en het fiasco met het plan tot ondersteuning van werklozen een uiting zijn. Een oorzaak van geheel anderen aard kan zijn, dat het verschil in rente op de Londensche en Parijsche geldmarkten, gevoegd bij de jongste Fransche regeeringsmaatregelen, welke een nieuwe vraag op de geldmarkt tengevolge hebben, kapitaal op groote schaal naar Frankrijk heeft doen vloeien.

De cijfers van de Board of Trade betreffende de Engelsche betalingsbalans toonen zonder de kapitaalbeweging een tamelijk evenwicht over de jaren 1933 en 1934. De buitenlandsche leeningen à £35.5 en £33.5 miljoen werden grootendeels gecompenseerd door terugvloeiingen van kapitaal.

De handelsbalans van Engeland met de Empire-landen vertoonde geen wijzigingen, tegenover de andere landen echter ontstond een nadeelig saldo van £30 miljoen. Zoo steeg b.v. de export uit de Ver. Staten van £76.6 tot £82.9 miljoen, terwijl de uitvoer van £19.8 tot £18.1 daalde. Soortgelijke verhoudingen deden zich voor ten opzichte van Frankrijk, België en Nederland. Daar uit de laatst beschikbare cijfers van de Empire-landen een dergelijke tendens bleek, en deze in den laatsten tijd geaccentueerd kan zijn geworden (vermindering van Australië's woluitvoer), zou ook hierdoor een druk op het Pond kunnen zijn ontstaan.

Beschouwt men de koopkrachtsverhouding der valuta's, dan is er geen reden om een daling van het Pond te verwachten, daar dit veeleer onderschat is.

Al deze factoren zijn echter van weinig doorslaggevenden aard, zoodat de vraag open blijft, waarom het Egalisatiefonds niet tusschenbeide komt.

Het is bekend, dat — hoewel platonische verklaringen werden afegelegd ten gunste van een internationaal stabiel wisselkoers — de Britsche Minister van Financiën zich tegen een spoedig herstel van het Pond op goudbasis heeft uitgesproken, daarbij wijzende op „de disharmonie tusschen Dollar en Franc”, rekening houdend met de koopkracht van beide. Ook vooraanstaande bankmensen spraken zich in gelijken zin uit. Voorts is het opmerkelijk, dat in Engelsche geschriften door publicisten van naam herhaaldelijk op deze disharmonie gewezen wordt, waarbij dan de oplossing gezocht wordt in een prijsstijging in de Ver. Staten en een devaluatie van de goudvaluta's, wanneer deze er niet in slagen door een scherp deflatieproces het prijzenpeil omlaag te brengen. Devaluatie door de goudlanden zou het door de buitenlandsche devaluatie uiteengerafelde prijzenpeil binnen die goudlanden weer in harmonie brengen, waardoor deze landen ertoe zouden kunnen overgaan, hun beschermingspolitiek te laten varen, met als uiteindelijk gevolg een herstel van de internationale ruilverhoudingen, waarvan alle landen profijt zouden trekken.

Op grond hiervan is inderdaad de speculatieve gissing mogelijk¹⁾, dat Engeland, dat steeds meer begint in te zien, dat een voortzetting van de binnenlandsche opgaande conjunctuurbeweging, waarin in de laatste maanden een terugslag heeft plaatsgevonden, gesteund moet worden door een herstel van de internationale ruil, door een verdere depreciatie van den Ponden koers een poging doet, de goudlanden van de noodzaak eener devaluatie te doordringen. G.

¹⁾ Zie N.R.C. van 3 Maart jl.

Een industriebank in Zweden.

Het Zweedsche bankwezen nam tot dusver bij de financiering van het Zweedsche bedrijfsleven een zeer belangrijke plaats in. De wijze, waarop het hier echter te werk ging, gaf aanleiding tot verschillende bezwaren, o.a. wat betreft het beoordeelen van de levensvatbaarheid van de betrokken ondernemingen en den aard van de credietverleening op onderpand van effecten. Men heeft dan ook sinds eenigen tijd stem-

men hooren opgaan om de betrekkingen tusschen banken en industrie nader te onderzoeken en te komen tot strengere wettelijke maatregelen ten aanzien van het bankwezen. Het was vooral de Kreuger-affaire, die den stoot gaf tot een nieuwe Bankwet, welke 1 Januari 1934 van kracht is geworden.

Ook de plannen om tot een nieuw instituut te komen, hetwelk in de vraag naar credieten van die ondernemingen zou kunnen voorzien, welke door haar structuur of den aard van haar bedrijf geen beroep op de fondsenmarkt kunnen doen, hebben vasten vorm aangenomen. Wij ontleenen aan de „Index” van December 1934 hierover de volgende bijzonderheden.

Tegen het einde van 1934 is de Aktiebolaget Industrikredit in werking getreden. Zij beoogt aan de Zweedsche industrie en handel credieten te geven en is opgericht met behulp van de regeering.

Het aandelenkapitaal bedraagt Kr. 8 miljoen, waarin de regeering voor Kr. 6 mill. heeft deelgenomen, terwijl 5 particuliere banken voor het resterende bedrag hebben ingeschreven. Ter beschikking van de bank en onder administratie van het Bureau van Nationale Schuld heeft de regeering verder een garantiefonds van Kr. 12 miljoen in den vorm van Staatsobligatiën gedeponereerd, welke als speciale zekerheid voor de verplichtingen van de bank zullen gelden.

De looptijd van de credieten is vastgelegd; slechts in speciale omstandigheden mogen credieten voor langer dan 10 jaar worden verleend. Bij credietverleening voor langer dan een jaar, moet het crediet in den regel volgens een bepaalde schaal in termijnen worden afgelost. Credieten mogen alleen tegen een positieve zekerheid worden verstrekt en als regel voor niet meer dan 50 pCt. van de waarde van die zekerheden. Omtrent den aard van deze laatste wordt niets naders voorgeschreven, maar waarschijnlijk zullen zij uit hypotheeken op onroerend goed of bedrijfsactiva bestaan.

De bank mag geen depositobedrijf uitoefenen, maar het plan bestaat om door de uitgifte van obligatie-leeningen middelen aan te trekken, ofschoon een andere wijze van het opnemen van kapitaal geenszins uitgesloten is. De in totaal te verlenen credieten mogen de grootte van het kapitaal van de bank, vermeerderd met het viervoud van het garantie-fonds niet te boven gaan. Bij het tegenwoordige kapitaal van Kr. 8 miljoen en het garantie-fonds van Kr. 12 miljoen, is dus Kr. 56 miljoen voor credietdoeleinden beschikbaar.

De Sovjet-Unie als rubberproducent en -consument.

Reeds sinds 1925 streeft de Sovjet-Unie naar onafhankelijkheid van den import van rubber. De „Far Eastern Survey” geeft naar aanleiding van deze pogingen een kort resumé van eenige wijzen, waarop Rusland dit doel heeft willen bereiken.

Nadat men geprobeerd had de geïmporteerde planten te acclimatiseeren, heeft men een vrij groeiende plant gevonden, die zelfs in de provincie van de Zwarte Aarde en tot dicht bij Moskou nog wil groeien. Ook verschillende variaties werden gevonden en het blijkt nu, dat proeven om van deze inlandsche rubber autobanden te fabricereen, bevredigend zijn uitgevallen. Het is dan ook te verwachten, dat een groote oppervlakte met deze gewassen zal worden beplant.

Hiernevens heeft de U.S.S.R. het met synthetische rubber geprobeerd en ook hier schijnt men met de behaalde resultaten tevreden te kunnen zijn. Autobanden, gemaakt van een mengsel van natuurlijke en synthetische rubber, blijken het tegen die van zuiver natuurlijke rubber op te kunnen nemen. De voorname prikkel tot deze activiteit is wel, dat men zich onafhankelijk wenscht te maken van de steeds hogere prijzen, die de industrie voor de geïmpor-

teerde rubber moet betalen. Gedurende de tien jaren 1923 tot 1933 heeft de Unie 146 millioen goud-Roebels voor rubber-importen betaald en hoewel de waarde bij de lage prijzen de laatste jaren verminderde, neemt de hoeveelheid nog steeds toe. Het is daarom te begrijpen, dat bij de thans weer stijgende prijzen, het probleem in het centrum van de belangstelling staat.

Kocht Sovjet Rusland in 1929 nog bijna alle rubber in Britsch-Indië, in 1930 begon het Nederlandsch-Indische aandeel de overhand te verkrijgen en in 1932 was dit zelfs tot 9/10 van het totaal der Russische rubber-importen gestegen. Van de toen door Nederlandsch-Indië geëxporteerde 261.000 ton rubber gingen er 27.406 naar Rusland.

Rusland was in 1932 de zesde in de rangorde van rubberverbruikers ter wereld met 30.569 ton van de 670.000, die totaal in alle landen werden geïmporteerd. Uit deze gegevens mogen de ernstige gevolgen blijken, die een zelf-sufficiënt- worden van de Sovjet-Unie ten aanzien van rubber voor Nederlandsch-Indië zou hebben, aldus genoemd blad.

In de onmiddellijke toekomst is deze kans echter niet groot, omdat, gezien de groote uitbreidingen die voor de Russische automobiellindustrie geprojecteerd zijn, de Sovjet-Unie voorloopig ondanks alle pogingen nog wel een voorname koper op de internationale rubbermarkt zal moeten blijven.

Koffie-statistiek over Februari 1935.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Februari de aanvoer geweest is als volgt:

	1935 bn.	1934 bn.	1933 bn.
in Europa	696.000	1.258.000	863.000
„ Ver. Staten van Amerika	1.178.000	1.305.000	1.086.000
Totaal	1.874.000	2.563.000	1.949.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste twee maanden van het jaar bedroegen 3.581.000 balen tegen 4.697.000 balen in 1934 en 3.738.000 balen in 1933.

De Afleveringen in Februari waren:

	1935 bn.	1934 bn.	1933 bn.
in Europa	718.000	1.087.000	797.000
„ Ver. Staten van Amerika	1.005.000	1.363.000	980.000
Totaal	1.723.000	2.450.000	1.777.000

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. 1)

	Banken	Electri- citeit	Handels- ondern.	Industrie	Kunst- zijde	Mijnbouw	Olle	Rubber	Scheep- vaart	Suiker	Tabak	Thee
Gemiddelde 1929	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
„ 1930	149.4	257.7	125.6	264.9	87.4	177.2	371.1	110.7	82.6	292.9	361.3	357.2
„ 1931	118.1	211.8	93.4	167.7	64.5	144.5	209.8	51.8	49.6	181.9	241.6	251.4
„ 1932	76.4	178.3	67.1	115.6	37.6	106.4	137.5	27.0	24.9	107.2	137.9	175.9
„ 1933	84.0	201.8	79.3	137.8	27.8	143.4	164.5	42.8	23.1	112.9	135.9	211.3
„ 1934	75.2	186.8	76.4	158.-	52.2	175.7	155.7	62.5	16.1	94.0	150.8	242.8
Januari 1934	79.2	190.1	85.1	159.-	49.9	157.7	176.6	52.4	18.6	99.9	130.3	229.6
Februari „	80.6	187.4	88.5	158.7	50.9	165.7	178.1	53.3	19.-	106.6	136.2	240.4
Maart „	80.2	187.4	87.3	156.9	60.2	176.1	170.2	54.8	20.1	104.-	135.9	243.4
April „	77.-	190.5	85.1	157.9	59.1	172.9	158.1	56.4	18.5	98.-	137.5	246.8
Mei „	75.4	190.7	80.8	155.9	55.1	178.8	155.5	68.1	17.4	98.9	144.8	252.8
Juni „	71.1	192.-	72.5	154.-	53.8	181.4	157.5	65.8	14.8	96.1	154.1	250.9
Juli „	72.4	195.8	69.-	156.7	50.8	182.4	152.7	68.1	14.7	92.-	157.8	254.7
Augustus „	74.8	188.2	70.8	155.6	50.7	179.7	151.9	73.1	15.2	94.2	168.-	255.7
September „	76.7	188.1	71.8	157.9	51.-	177.2	151.9	72.2	16.1	93.6	168.2	236.1
October „	76.7	183.8	69.6	160.8	50.6	176.9	145.3	65.7	14.4	86.5	164.3	238.1
November „	74.9	179.5	67.9	161.3	48.5	179.-	137.-	58.4	12.9	79.-	153.3	232.3
December „	72.2	167.6	68.1	161.3	46.3	180.2	133.5	61.4	11.9	79.3	159.1	232.4
Januari 1935	74.3	164.3	74.5	169.-	45.4	178.8	140.-	81.6	18.8	88.4	168.3	237.4
Februari „	78.4	166.4	80.1	171.8	45.7	173.4	140.6	79.9	19.8	93.9	166.4	232.7

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer. 2 Januari 1935 f 2.064.260.000 = 100.

2 Januari 100.-	23 Januari 108.1	6 Februari 107.6	20 Februari 107.3
9 „ 102.4	30 „ 106.1	13 „ 106.3	27 „ 105.7
16 „ 103.8			

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van 'E.-S.B. van 15 Januari 1930, blz. 64. Nadruk verboden.

1 De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste twee maanden van het jaar waren 3.499.000 balen tegen 4.472.000 balen in 1934 en 3.491.000 balen in 1933.

Vanaf 1 Juli tot 28 Februari waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 13.046.000 balen tegen 15.627.000 balen in 1933/34 en 12.469.000 balen in 1932/33, terwijl de Afleveringen bedroegen 13.683.000 balen tegen 15.355.000 balen in 1933/34 en 14.032.000 balen in 1932/33.

De zichtbare voorraad was op 1 Maart in Europa 2.552.000 balen tegen 2.574.000 balen op 1 Februari. In Amerika bedroeg hij 878.000 balen tegen 705.000 balen op 1 Februari. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 Maart 3.430.000 balen tegen 3.279.000 balen op 1 Februari. Hij bedroeg op 1 Maart 1934 — 3.358.000 balen en op 1 Maart 1933 — 2.982.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Maart 6.490.000 balen tegen 6.560.000 balen op 1 Februari en 7.585.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan de cijfers van 1 Maart en 1 Februari nog niet bekend zijn).

Rotterdam, 5 Maart 1935.

Koffievernietiging in Brazilië.

Volgens officieele opgave van den Nationalen Koffieraad in Brazilië werden vanaf het begin in Januari 1931 tot 28 Februari 1935 vernietigd 34.846.000 balen. Op 31 Januari 1935 bedroeg dit cijfer 34.622.000 balen, waaruit blijkt, dat gedurende de maand Februari 1935 224.000 balen werden vernietigd.

Rotterdam, 4 Maart 1935.

INGEZONDEN STUKKEN.

WETSONTWERP TOT REGELING BETREFFENDE HET UITVERKOOPEN EN OPRUIMEN IN HET WINKELBEDRIJF.

De Vereeniging van Grootwerkgevers in het Winkel- en Magazijnbedrijf schrijft ons:

Naar blijkt uit een passage in het zeer interessante artikel van Dr. Tekenbroek over het wetsontwerp inzake het uitverkoopwezen, voorkomende in uw blad van 13 Februari jl., gaat de schrijver daarvan uit van de o.i. onjuiste veronderstelling, dat de voorgestelde maatregel hoofdzakelijk genomen zou zijn ter

bescherming van den middenstand en dat het grootwinkelbedrijf min of meer afwijzend tegenover een dergelijke regeling zou staan.

Onze Vereeniging stelt het op prijs u te verzekeren, dat, ten minste wat onze leden betreft, deze wijze van voorstelling niet overeenstemt met den warenstand van zaken en dat het tegendeel het geval is.

Onze Vereeniging tracht reeds sinds eenige jaren een uniforme regeling inzake deze materie tot stand te brengen, maar evenals elders reeds herhaalde malen het geval bleek, stootte ook hier het particulier initiatief op zoovele bezwaren, dat een afdoende regeling niet verkregen kon worden.

Het voorgestelde wetsontwerp heeft de volle instemming van onze Vereeniging, behoudens enkele detailopmerkingen, betreffende de volgende vier punten.

a. Het is wenschelijk, dat om eventuele verwarving te voorkomen de beide in de wet genoemde begrippen winkelbedrijf en winkelnering nader gedefinieerd worden.

b. Het komt de Vereeniging gewenscht voor na een afwijzende beslissing van den K. v. K. de gelegenheid tot beroep op den Minister open te stellen.

c. Teneinde de belangen van het grootwinkelbedrijf naar den eisch te kunnen behartigen is het gewenscht, dat in art. 10 bepaald wordt, dat in de vaste commissie de afdelingen groot- en kleinbedrijf, zoo mogelijk, met een gelijk aantal leden vertegenwoordigd worden.

d. Het komt de Vereeniging gewenscht voor, dat door den Minister algemeene regelen worden vastgesteld, die in acht moeten worden genomen, indien de K. v. K. de in art. 11, 2e alinea bedoelde afwijkende regelen treft.

Onze Vereeniging meent, dat hieruit duidelijk blijkt, dat haar leden geen enkel principieel bezwaar tegen dit wetsontwerp koesteren, doch integendeel de tot standkoming van harte toejuichen. Ten aanzien van deze materie loopen zeker de belangen van groot- en klein-winkelbedrijf volkomen parallel.

WETSONTWERP TOT REGELING BETREFFENDE HET UITVERKOOPEN EN OPRUIMEN IN HET WINKELBEDRIJF.

De heer E. d'Ancona schrijft ons:

In de belangwekkende beschouwing over bovenstaand onderwerp van de hand van den heer Tekenbroek ontbreekt, naar het mij voorkomt, een bespreking van de economische zijde van het vraagstuk der uitverkoop en opruimingen. Weliswaar wil het

wetsontwerp slechts de aankondigingen tegen gaan, maar in wezen zal het er toch wel om te doen zijn het stelsel zelve onmogelijk te maken (zie art. 2). Men behoeft geenszins te behooren tot diegenen, die meenen dat den econoom bij dergelijke wetsvoorstellen het laatste woord toekomt, om toch het andere uiterste, nl. het geheel buiten beschouwing laten van het economisch gezichtspunt onjuist te achten.

Vergis ik mij niet, dan kan men het uitverkoopstelsel onder anderen bezien als een onderdeel van de prijspolitiek; zoodoende vertoont het een zijner economische kanten.

Als onderdeel van de prijspolitiek kan men de „uitverkoop" in zijn eenvoudigste vorm waarnemen bij den straatventer, die 's ochtends de betere stadswijken opzoekt om in de middaguren naar die straten zijn schreden te richten, waar de minder gesitueerden wonen. Uit het feit, dat men de uitverkoop gedurende een bepaalde periode aan het einde van het zomer- en winterseizoen heeft vrij gelaten, blijkt, dat men deze vorm van opruimen, waarbij het gaat om goederen, die in kwaliteit verschillen, niet wil beletten. De vraag blijft echter of artikel 11 sub 2o voldoende waarborg biedt tegen het onlogische om voor alle branches éénzelfde tijd voor de opruiming vast te stellen.

In een ingewikkelder gedaante zien wij de opruiming als permanent verschijnsel bij de nevenbedrijven van de groote warenhuizen, en als minder permanent verschijnsel tenslotte in bijna ieder klein-winkelbedrijf. Hier betreft het dan in den regel artikelen van geheel dezelfde kwaliteit, die men ter vergroting van den omzet tegen verschillende prijzen aanbiedt. Een geval dus van prijsdiscriminatie, zooals dat op zoo velerlei gebied is waar te nemen. M.i. ligt het op het terrein van den econoom na te gaan in hoeverre de behoefte bevrediging beter plaats vindt bij een stelsel van constante prijzen voor hetzelfde artikel, dan wel bij een stelsel van onderling verschillende prijzen, die zich aanpassen bij de waardeeringen van den consument. Aan één voorwaarde moet echter voor alles voldaan zijn, nl. dat de omstandigheden gelijk zijn.

Het „gegoochel met prijzen" zooals het onlangs in een vakblad werd genoemd moge voor den betrokkene onaangenaam zijn, economisch ontoelaatbaar meen ik, dat het eerst dan wordt, wanneer de prijzen zoodanig zijn dat de totale opbrengst de kosten niet meer dekt. Tegen dit euvel biedt naar mijn bescheiden meening het wetsvoorstel niet de minste waarborg. Men wil een uitlooper van een kwaad verwijderen maar laat de wortel onaangetast.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	17/23 Febr. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	17/23 Febr. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	12.744	155.013	123.067	1.350	2.477	4.090	157.490	127.157
Rogge	2.167	30.446	58.382	—	250	8.000	30.696	66.382
Boekweit	707	5.252	2.293	—	—	—	5.252	2.293
Mais	23.640	144.864	154.094	3.525	20.543	41.590	165.407	195.684
Gerst	7.843	41.743	31.279	2.053	5.629	4.458	47.372	35.737
Haver	650	10.723	23.449	—	460	150	11.183	23.599
Lijnzaad	2.577	10.907	38.480	24.637	98.434	50.914	109.341	89.394
Lijnkoek	60	1.038	21.705	—	—	—	1.038	21.705
Tarwemeel	155	3.124	2.207	210	990	306	4.114	9.309
Andere meelsoorten	355	6.475	8.559	93	644	750	7.119	9.309

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	24 Feb.-2 Mrt. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	24 Feb.-2 Mrt. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	20.600	175.613	142.718	—	2.477	8.972	178.090	151.690
Rogge	3.994	34.440	65.211	—	250	8.000	34.690	73.211
Boekweit	100	5.352	3.417	—	—	—	5.352	3.417
Mais	15.620	160.484	184.730	1.762	22.305	56.059	182.789	240.789
Gerst	17.642	59.385	38.292	—	5.629	6.108	65.014	44.400
Haver	5.113	15.836	27.961	—	460	650	16.296	28.611
Lijnzaad	2.001	12.908	43.018	11.060	109.494	65.620	122.402	108.638
Lijnkoek	901	1.939	23.681	—	—	—	1.939	23.681
Tarwemeel	491	3.615	2.817	—	990	306	4.605	3.123
Andere meelsoorten	695	7.170	9.758	—	644	1.005	7.814	10.763

STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD), TUINBOUWARTIKELEN (WITTE KOOL, UIEN, ROODE KOOL), VLEESCH (RUND-VLEESCH, VARKENS-VLEESCH). Rows show monthly data from 1925 to 1934.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) 2, 6) 9, 7) 16, 8) 23 Febr. 9) 2 Mrt. 10) 7, 11) 14, 12) 21, 13) 28, 14) 1, 15) 8, 16) 15, 17) 22 Febr. 18) 1 Maart.

Table with columns: MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE), TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL, G.F.N. 1), DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Rows show monthly data from 1925 to 1934.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2, 3) 9, 4) 16, 5) 23 Febr. 6) 2 Mrt. 7) 6, 8) 13, 9) 20, 10) 27, 11) 7, 12) 14, 13) 21, 14) 28, 15) 5, 16) 12, 17) 19, 18) 26 Febr.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 4 Maart 1935.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 22.115.028,88 Bijbnk. " 159.930,20 Ag.sch. " 3.212.221,88	f 25.487.180,96
Papier o. h. Buitenl. in disconto	"	—
Idem eigen portef.	f 866.250,—	866.250,—
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel.	"	"
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 87.504.698,64 ¹⁾ Bijbnk. " 3.813.604,95 Ag.sch. " 38.342.554,74	
	f 129.660.858,33	
Op Effecten	f 125.294.733,27 ¹⁾	
Op Goederen en Spec.	" 4.366.125,06	129.660.858,33 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	"	—
Munt, Goud	f 102.586.235,—	
Muntmat., Goud	" 707.979.867,81	
	f 810.566.102,81	
Munt, Zilver, enz.	" 21.439.945,20	
Muntmat., Zilver	"	832.006.048,01 ²⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen	"	37.936.219,69
Gebouwen en Meub. der Bank	"	4.970.000,—
Diverse rekeningen	"	5.435.135,22
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	"	16.996.491,37
		f 1.053.358.183,58

Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 3.807.914,92	
Bijzondere reserve	" 5.000.000,—	
Pensioenfondsen	" 9.255.271,71	
Bankbiljetten in omloop	" 879.484.930,—	
Bankassignatiën in omloop	" 26.547,85	
Rek.-Cour. Het Rijk	f 27.745.067,57	
saldo's: Anderen	" 102.213.662,50	129.958.730,07
Diverse rekeningen	" 5.824.789,03	1.053.358.183,58
		f 428.278.932,32 ¹⁾
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	" 1.070.697.330,—	
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	"	—

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 73.789.100,—
²⁾ Waarvan in het buitenland " 49.775.319,64

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek- kings-porc.
	Munt	Muntmat.				
4 Maart '35	102586	707.980	879.485	129.985	428.279	82
25 Febr. '35	102586	707.980	857.037	154.768	428.521	82 ²⁾
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
25 Febr. 1935	25.787	—	130.255	866	5.487
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509 ²⁾

¹⁾ Onder de activa. ²⁾ Ruim.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
23 Febr. '35 ²⁾	145.510	173.990	42.440	58.938	
2 Feb. 1935	115.008	27.581	175.011	37.908	57.421
26 Jan. 1935	115.008	27.259	175.754	35.549	57.746
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buitenl. N.-Ind. betaalb.	Dis- conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek- kings-porc- tage
23 Febr. '35 ²⁾	620	72.560	10.590	67	
2 Feb. 1935	499	10.628	51.814	11.186	67
26 Jan. 1935	1.394	10.071	50.572	10.757	67
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
20 Feb. 1935	193.065	373.260	79.238	6.998	11.839
13 " 1935	193.022	374.946	77.489	7.943	9.979
22 Juli 1914	40.164	29.317		33.633	

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings-porc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
20 Feb. '35	81.599	26.304	94.826	40.900	79.805	49,2
13 " '35	82.766	18.340	101.820	40.427	78.076	48,6
22 Juli '14	11.005	14.736	42.185		29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
8 " '35	81.883	759	9	4.747	951	4.314	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culieren
15 Feb. '35	5.833	2.345	82.079	1.038	2.843	15.520
8 " '35	5.833	2.260	82.561	1.013	2.702	15.450
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
15 " 1935	80,0	21,4	4,7	3.565,5	62,5
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
15 " 1935	437,3	646,7	3.437,0	796,6	519,6
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 23, 15 Febr. 1935, resp. 39, 34 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data	Goud		Munt en diversen	Binnen- en buitenland- sche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids- fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en metaal							Schatkist	Partic.
21 Feb. 1935	2.534	90	633	188	340	40	3.593	48	176	
14 " 1935	2.538	88	652	185	340	40	3.608	43	184	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud- certifi- caten ¹⁾		In her- disc. v. d. mamber banks	In de open markt gekocht
6 Feb. '35	5.461,7	5.445,1	270,3	6,4	5,5
30 Jan. '35	5.366,8	5.351,9	280,3	7,1	5,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings-porc. ³⁾	Algem. Dek- kings-porc. ⁴⁾
30 Jan. '35	2.430,3	3.068,2	4.792,5	146,9	71,8	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
23 " '35	1	7.591	10.666	3.401	19.638	4.429

De posten van De Ned. Bank, de Javache Bank en de Bank of Eng- land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be- treffende valuta.